

ті / Г.П. Половина, О.М. Голоденко // Перспективні інновації у підготовці педагогічних та інженерних кадрів: теорія, методологія, досвід: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-методичної конференції. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – С. 41-49.

In the publication the possibilities of the jointly scientific – research work of pupil and student were considerate. The aim is

to prepare the student of pedagogical university to work at school and as for the pupil – to help the researches fulfil create.

Key words: educational-research and scientific- research work, create thinking, competence, create potential, harmony development.

Отримано: 14.10.2010

УДК 519.5

А. П. Кудін, В. Я. Кархут, В. М. Франчук

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ОСВІТНІЙ ПОРТАЛ

У статті розглядається Концепція створення освітнього порталу у вищому навчальному закладі. Розроблені критерії оцінки якості освітнього порталу та системи автоматизованого моніторингу роботи модераторів сайтів.

Ключові слова: портал, сайт, інтернет, рубрикатори, моніторинг.

Постановка проблеми. Міжнародна кооперація ВНЗ та мобільність студентів і викладачів у рамках Болонського процесу ставить перед вищими навчальними закладами, які хочуть інтегруватись в європейський освітній простір, задачу впровадження інноваційних систем управління, побудованих на основі сучасних Web-технологій. З іншого боку, інфраструктура сфер діяльності сучасного вищого навчального закладу динамічно розвивається як за рахунок географічного нарощування, так і за рахунок розширення областей діяльності ВНЗ (комерційна, рекламна, мистецька тощо). Все це формує нові вимоги до умов керування діяльністю ВНЗ: оперативність, доступність, автоматизація, високий рівень комунікативності. Такі умови може забезпечити Web-портал – відповідна точка розгортання електронних систем управління сучасного ВНЗ.

Аналіз актуальних досліджень. Як показує світовий досвід використання ІКТ [1, с.202; 2, с.175; 3], електронні системи на основі інтернет-технологій можуть працювати в усіх напрямках діяльності ВНЗ. Особливо хотілося би відмітити такі найбільш вагомі сфери з точки зору ефективності використання ІКТ: *документообіг між підрозділами університету; приймальна комісія; організація навчального процесу; облік контингенту і успішності студентів; облік кадрового складу працівників ВНЗ; бухгалтерія; бібліотека (каталогізація та видача бібліотечних фондів)*. Переважна більшість вищих навчальних закладів на Україні ввела вже різні види автоматизованих систем управління навчально-методичною документацією [4; 5, с.27, 6, с. 401], є спроби видавати електронну залікову книжку [7, с.76], потужними темпами іде впровадження віддаленого доступу до каталогів бібліотек [8, с.143, 9, с. 6, 10, с.78].

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є розробка концепції порталу ВНЗ як освітнього порталу та систем контролю за ефективністю його використання в умовах сьогодення.

Основна частина. Першою необхідною умовою для реалізації цього питання у ВНЗ є наявність локальної мережі – мережі Інтранет/Інтернет, яка б забезпечувала швидкісний і надійно-захисений документообіг. На сьогоднішній день це, як правило, оптоволоконні мережі і стандартизоване програмне серверне обладнання. У Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова така мережа створена, і об'єднує навчальні корпуси, які розкидані по різних куточках м. Києва (рис. 1).

Спочатку декілька слів про технічну сторону побудови порталу. Найбільш прийнятним для ВНЗ, на нашу думку, має бути вертикальний тип порталу через його вузьку тематичну спрямованість, яку надають різні сервіси. Портали, в основному, базуються на CMS. У більшості випадків під портали виділяють окремі потужні сервери (фірм HP, Alpha-server, IBM), які знаходяться на робочій площі провайдера, підключеного до швидкісного виділеного каналу мережі Internet. Але при необхідності вони можуть розміщуватися і на площі замовника, точніше кажучи, вла-

сника сервера. Необхідною умовою його продуктивної роботи є підключення до високошвидкісної мережі Internet (від 2000 Мегабіт/сек), забезпечення відповідного температурного режиму роботи та постійного нагляду.

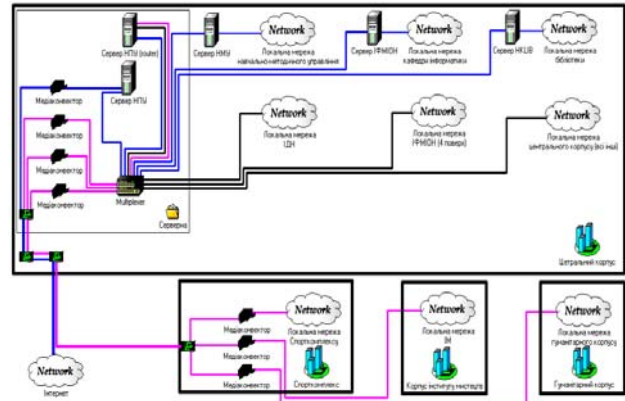

Рис. 1. Локальна мережа НПУ імені М.П. Драгоманова

Першим кроком для створення порталу ВНЗ є розробка «Концепції освітнього порталу», яка повинна містити: *основні поняття (термінологію); мету створення; аналіз передумов створення; вимоги до порталу; структуру порталу; принципи функціонування порталу (місце знаходження, учасники, користувачі); етапи реалізації створення порталу; перспективи*.

Розглянемо докладно кожний з пунктів.

Якщо в питанні термінології особливих проблем не буває, то формулювання мети передбачає дуже вдумливого підходу. На нашу думку, спонукати ВНЗ створювати освітній Web-портал можуть такі чинники:

1. ВНЗ хоче надавати освітні послуги на рівні сучасних європейських стандартів з використанням новітніх засобів комунікацій, а також тривалої (як можна довше) затримки користувача освітніх послуг, що надає ВНЗ, на порталі то портал – необхідна складова інтернет-інформаційно-освітнього середовища сучасного ВНЗ.
2. ВНЗ поставив мету створення електронних навчальних ресурсів і виникає потреба у постійному доступі до електронних фондів світових бібліотек і кафедр університету усіх учасників навчального процесу.
3. Для проведення сучасного менеджменту «розкрутку» бренду ВНЗ необхідно проводити в єдиному інформаційному середовищі – ІНТЕРНЕТІ («Якщо тебе не має в Інтернеті, ти не існуєш взагалі» Б. Гейтс).
4. ВНЗ хоче стати електронним університетом, в якому електронні системи використовуються в усіх сферах діяльності (починаючи від управління, закінчуючи видачею дипломів).

До об'єктивних чинників, які підштовхують ВНЗ до створення порталів є бурхливий розвиток Інтернет-мережі в Україні і поступове задоволення потреб середніх і вищих навчальних закладів комп'ютерною технікою, а також ви-

моги Болонської декларації про забезпечення в університетах мобільності в отриманні освіти і доступності студентів до освітніх джерел.

Загальні вимоги до освітнього порталу виглядають такими: *двомовний (українська, англійська); стабільність роботи (на протязі доби і семи днів на тиждень); оперативність і систематичність поповнення інформації від підрозділів; автоматизований контроль результатів роботи модераторів сайтів підрозділів; повнота інформації про освітні послуги університету; постійний зворотній зв'язок з користувачами; розвиток і підтримка демократичних ініціатив різних членів колективу; відсутність рекламної інформації, що не відноситься до освітньої діяльності університету.*

Структура порталу. Портали суміщають в собі різноманітні функції та сервіси.

1. Обов'язковими сервісами порталу є сервіси **довідкової служби:**

пошук; дата(годинник); анонси; каталог університетських новин; посилання на інші освітні ресурси; телефонний довідник; мапа розташування і проїзду до навчальних корпусів та гуртожитків; структура; Web-камера.

2. Загальна побудова виглядає такою:

а) Web-обкладинка, що має презентаційне призначення;
б) перша Web-сторінка з деревом структурних підрозділів і основних сервісів;
в) Web-сторінки структурних підрозділів університету;
г) загально-університетські Web-сторінки (електронна бібліотека, наукова бібліотека, виховний відділ, студентський клуб та ін.).

3. Параметри функціонування порталу: *місце знаходження, адміністратори (модератори), користувачі:*

– *місце знаходження порталу* – центральний сервер університету, адміністрування якого здійснює спеціальний підрозділ університету – Служба освітнього порталу;
– *адміністрування* забезпечує адміністратор (один) і модератори – адміністратори Web-сторінок підрозділів університету, які пройшли відповідне навчання і отримали відповідний сертифікат Інституту дистанційного навчання;
– *користувачами* є (можливе уточнення залежно від схеми підключення до мережі корпусів *рис. 1*): бібліотека, читальні зали, кафедри, комп'ютерні класи, наукові лабораторії, дирекції і деканати інститутів.

Реалізація в Концепції етапу створення освітнього порталу передбачає, як правило, декілька етапів.

1. Вироблення Концепції і затвердження Положення про Портал на Вченій Раді Університету, в якому затверджуються права і обов'язки розробників і учасників створення Порталу.

2. Virішення питання про фізичне місце знаходження сервера з Порталом (в тому числі питання місця знаходження шлюз-сервера).

3. Визначення особи – адміністратора порталу (рівня його кваліфікації, оплати його праці).

4. Організація курсів підготовки модераторів Web-сторінок підрозділів університету. В НПУ імені М.П. Драгоманова цим займався загально-університетський центр впровадження систем електронного навчання.

5. Розробка Web-дизайну освітнього порталу.

6. Налаштування локальної мережі університету – Інтранет.

7. Організація роботи служб порталу, які фіксують активність користувачів, роботу модераторів, і готують звіти про роботу модераторів та інститутів, а також вносять рекомендації по покращенню роботи порталу.

Загальна побудова інтерфейсу головної сторінки освітнього порталу НПУ імені М.П. Драгоманова (www.pru.edu.ua) така. Верхню частину екрану займає банер з назвою і емблемою університету. Під банером – біжуча стрічка з надписом. Як правило там розміщується «гаряча» інформація – надходження в бібліотеку, оперативні оголошення тощо.

Нижче все поле розбите на три поля: центральне широкіше – там розміщуються оперативні новини з життя університету.

Ліве бічне має рубрикатори: «головна», «історія», «ректорат», «структура», «освітні послуги», «освітні ресурси», «календар подій», «фотогалерея», «відео галерея», «мапа». Права частина має такі рубрикатори: «новини», «чат», «пошук», «опитування», «міні-форум: зроби портал кращим».

Зміст матеріалу в деяких рубрикаторах:

«Структура»:

1. «**Інститути**» (Web-сторінки).
2. «**Загально-університетські кафедри**» (готують матеріал завідувачі відповідних кафедр).
3. «**Відокремлені навчальні підрозділи**» (філія, НКП, активна мапа з інформацією про послуги).
4. «**Центри**» (структура, функції, пропозиції, контакти).
5. «**Лабораторії**» (структура, функції, пропозиції, контакти).
6. «**Навчально-методичне управління**» (структура, довідкова інформація, основні напрямки зв'язків з навчальними підрозділами).
7. «**Наукова частина**» (розпорядок роботи, контакти, оголошення).
8. «**Профспілки**» (сайти профкомів студентів і викладачів).
9. «**Відділ міжнародного співробітництва**» (окремий сайт).
10. «**Видавництво**» (Інтернет-магазин, новинки видавництва).
11. «**Рада ветеранів**».
12. «**Студентська рада**» (загально-університетське студентське самоврядування, студентський ректорат, плани, фото-звіти про роботу, оголошення – модерується віддалено).
13. «**Приймальна комісія**» (склад, адреса, робочий час, контактні телефони, нормативні документи в тому числі у форматі pdf).
14. «**Спортивний клуб**» (керівництво, перелік заходів).
15. «**Спорткомплекс**» (структура, фотовиставка, склад керівництва, адреса, контактні телефони, послуги з вартістю).
16. «**Бази відпочинку**» (вартість, терміни, транспорт).
17. «**Бібліотека**» (сайт наукової бібліотеки).

Найважливішими рубриками, присутність яких власне і визначає портал саме освітнім, є «освітні послуги» і «освітні ресурси». До освітніх послуг належать: «абітурієнту», «переведення і поновлення», «друга вища освіта», «екстернат», «магістратура», «аспірантура», «докторантура», «спеціалізовані ради», «навчання іноземцями», «навчання за кордоном», «курси», «дистанційна освіта».

«**Освітніми ресурсами**» можуть бути: «е – бібліотека», «Web-освітні портали», «Реферати, курсові, дипломні», «Навчальні програми», «Матеріали наукових конференцій в НПУ», «Наукові збірники і журнали НПУ».

«**Мапа**» розпадається на рубрикатори – об'єкти із зазначенням географічного місця знаходження та нанесенням маршруту під'їзду: *адміністрація університету, навчальні корпуси, гуртожитки, спорткомплекс, відокремлені підрозділи.*

У «**Подіях**» анонсуються найголовніші загально-університетські заходи, які модеруються модераторами інститутів у віддаленому режимі.

«**Новини**» розподіляються теж за рубриками: «у навчанні», «у науці», «у спорті», «у мистецтві», «відпочинку».

Основні рубрикатори Web-сторінки «**Інститути**»: «**керівництво**» (директор, заступники директора, методисти); «**структура**» (кафедри, відділення, лабораторії, центри тощо з фото керівниками підрозділів); «**освітні ресурси**» (каталог, електронні джерела); «**освітні послуги**» (перелік спеціальностей, розклад занять, поточний контроль, курси тощо); «**новини**»; «**студентське життя**» (модеровані веб-сторінки студентських груп); «**події**»; «**адреси, контакти**».

Обов'язкові рубрикатори на «**КАФЕДРИ**»

1. «**Склад кафедр**» (фото, посада, звання, контакти).

2. «Наукова діяльність» (напрямки діяльності, короткий звіт за рік, фото, рисунки тощо).
3. «Освітні ресурси» (через систему доступу):
  - «e-бібліотека» – кафедральний фонд електронних підручників;
  - «навчальні e-матеріали» – оперативно викладені викладачами навчальні матеріали на електронних носіях (фрагменти лекцій, уроків, презентацій тощо) для проведення чи використання на лекціях, практичних і семінарських заняттях;
  - «навчальні програми» – навчальні програми курсів, які веде кафедра, за загальноприйнятною схемою – перелік усіх назв дисципліни з вказівкою кількості кредитів;
  - «картки-схеми» організації навчального процесу студентів з кожного предмету за модульно-рейтинговою системою;
  - «тести» – оперативно викладені тести (через логін і пароль);
  - «банк текстів дипломних, курсових, рефератів» – періодично наповнення матеріалами студентських робіт (тільки для читання).
  - «форум» – «стіна запитань» студентів до викладачів з питань організації навчального процесу на кафедрі.
4. «Послуги» (освітні і не освітні послуги, проведення заходів для сторонніх користувачів, студентів, курси тощо).
5. «Новини» життя кафедри.
6. «Історія кафедри».

Деяка уніфікованість форми рубрикаторів різних рівнів є важливим фактором, який дозволяє швидко зрозуміти користувачу сайту його структуру.

Тепер перейдемо до системи моніторингу якості сайтів освітнього порталу, оскільки питання – які критерії оцінки сайту – це генеральне питання у сайтобудівництві. Однак воно є і найскладнішим. Оцінка сайту повинна мати два підходи: оцінка за якісними, так і кількісними критеріями. Превалювання одного з названих підходів залежить від декількох причин. Перша, на якій стадії знаходиться сайт. Якщо це початкова стадія розкриття сайту – то кількісні критерії тут відіграють більшу роль. Друга причина – який цей сайт по виду змістовного наповнення: інформаційний, освітній чи розважальний. Третя – це можливості персоналу, який буде модератором сайтів. Таким чином, значну частину системи моніторингу сайтів у таких випадках займає система моніторингу роботи модераторів сайтів за великою кількістю обраних критеріїв. І тоді на перше місце виходить питання забезпечення автоматизованого на програмному рівні обліку роботи модераторів.

Автоматизація процесів контролю і рейтингування роботи модераторів дозволяє розв'язати ряд задач. Перша, звичайно, це забезпечення трудових мотивацій у модераторів сайтів підрозділів до удосконалення функціонування сайту. Друга. Оперативний облік виконаної роботи важливо знати при аналізі і розробці стратегії розвитку університету. Третя. Відпадає необхідність у залученні людей до обрахунку рейтингу. На перше місце у таких випадках виходить створення додаткових до оболонки сайту програмних модулів, які в автоматичному режимі (кожної хвилини) реєструють і подають на порталі рейтинг інститутів за встановленими параметрами. На сайті це виглядає у формі сервісів, які можна знайти у відкритому вигляді. З випробуваних нами зупинились на сервісах «Календар подій», «Відвідування», «Користувачі», «Рейтинги модераторів», які розміщені і працюють на www.npu.edu.ua.

«Календар подій» (Google – календар) – перелік заходів, що відбулися і що будуть відбуватися у підрозділі, які вносить модератор. Другим по значимості є параметр – «кількість відвідувань». Фактично – це показник зацікавленості інтернет-споживачів змістом викладеного матеріалу на сайті. «Кількість зареєстрованих користувачів» може говорити скоріш за все або про те, як потужно сайт використовується в навчальному процесі, або про навички споживачів сайту до реєстрації на сайті. Звичайно, коли порівнювати останні два параметри двох сайтів інститутів, необхідно

враховувати кількість потенційних споживачів інформації сайту – студентів відповідного інституту. Порівняння вже цих відношень у двох інститутах буде більш виваженим.

Таким чином, головним показником роботи модератора сайту стає його місце в загальній таблиці компонентів роботи сайтів (рис. 2), до яких належали такі кількісні показники: опублікованих пунктів меню; контенту (статей); опитувань (голосуваль); веб-посилань; фотографій. Необхідно відмітити, що арифметична сума усіх названих параметрів (навіть з врахування вагових коефіцієнтів) може не зовсім правильно відображати якість роботи модератора. Однак на етапі «розкриття» сайту, на нашу думку, вона може говорити про об'єм виконаної модератором роботи.

Рис. 2. Демонстрація на порталі www.npu.edu.ua рейтингу основних компонентів роботи модераторів сайтів інститутів

Необхідно відмітити, що повна доступність до результатів рейтингу викликає підвищений інтерес у керівництва підрозділів до роботи їх модераторів. Безумовно, для наступних етапів життєдіяльності порталу, коли він матиме значну кількість постійних користувачів, до оцінки роботи модераторів сайту можна застосовувати, наприклад, параметри оцінки технічної естетики порталу (таблиця 1).

Таблиця 1

Критерії оцінки технічної естетики сайту

№	Параметр	Вимоги	Шкала оцінювання
1.	Загальні вимоги до оформлення	а) 4 основні кольори;	Чотири-5, всі інші-2
б) «читабельні» шрифти;		5 або 0	
в) пусті місця займають менше 25% робочої площі;		5 або 0	
г) відформатовані «розпізнавальні» фото з оптимальною роздільною здатністю;		5 або 0	
д) наявність біжучої стрічки;		5 або 0	
		е) відсутність інформації не освітнього характеру;	5 або 0
		з) відповідність уніфікованій формі головної сторінки.	5 або 0
2.	Специфічні вимоги	Наявність емблеми (логотипу) підрозділу, окрім цього, в ній: а) дотримання кольорової гами обраної за базу;	5 або 2
		б) виконання основних вимог геральдики.	5 або 2
3.	Художні вимоги	Розробка теми напрямку діяльності підрозділу в кольоровому і художньому рішенні на головній сторінці сайту підрозділу:	5 або 0
а) наявність головної ідеї поєднання кольорової гами і напрямку діяльності підрозділу;		2	
б) використання готових рисунків;		5	
в) використання своїх фото;		10	
г) рисунок ручної роботи;		5 або 2	
		д) гармонічність поєднання;	5 або 0
		е) вибір оригінального шрифту;	5 або 0
		ж) витримка композиційних співвідношень у рисунках;	5 або 0
		з) відображення сезонності, пори року, ювілейності, святковості художніми засобами.	5 або 0

Продовження таблиці 1

4.	Мультимедіа	Наявність: а) відео-програвача з набором «скачаних» відео-файлів; б) відео-програвача з набором відзнятих власними силами відео-файлів (з відеокамер, телефонів); в) 2 flash-банерів.	5 або 0 10 або 0 10 або 0
----	-------------	--	---------------------------------

Отже, головним в Концепції освітнього порталу ВНЗ є наявність трьох основних відмінностей його від інформаційних та розважальних сайтів: «освітні послуги», «освітні ресурси» та повнотекстова «електронна бібліотека». Вирішення на програмному рівні автоматизованого контролю за роботу модераторів сайтів викликає підвищення ролі Web-порталу як засобу управління діяльністю ВНЗ.

Список використаних джерел:

1. Davies D. The Virtual University: A Learning University / Davies D. // Journal of Workplace Learning: Employee Counselling Today. – Volume 10. – Number 4 (1998). – P. 174-213.
2. Солдаткин В.И. Создание информационно-образовательной среды открытого образования Российской Федерации / Солдаткин В.И. // Новые инфокоммуникационные технологии в социально-гуманитарных науках и образовании: современное состояние, проблемы, перспективы развития: Материалы междунар. интернет-конф. проходившей 15.01-29.03.2002 на портале www.auditorium.ru. – М.: Логос, 2003. – С.161-179.
3. Опыт университетов США и Канады в области организации онлайн-ового и дистанционного обучения, основанного на Web-технологиях [Електронний ресурс] / Л.Я. Филиппова. – Режим доступу: <http://kharkiv.iatp.org.ua/filippova/web-based-teach.doc>.
4. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі. [Електронний ресурс] / Н.В. Морзе, О.Г. Глазунова // Інформаційні технології і засоби навчання

- (електронне наукове фахове видання). – 2008. – Вип. 2(6). – Режим доступу до журн.: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em6/content/08mnvshi.htm>.
5. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Віртуальний університет: ініціативи, проблеми, перспектива / ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., КРАВЕЦЬ В.О., ЩЕТИНІН В.П., КУХАРЕНКО В.М. // Зеркало Европы. – Бюллетень 7. – Вип. 1. – Физико-технологическое отделение ДонНУ-ДонФТИ НАНУ. – 2002. – С. 19-29.
  6. Поляков М.В., Савчук В.С. Класичний університет: еволюція, сучасний стан, перспективи / Поляков М.В. – К.: Генеза, 2004. – 416 с.
  7. Голицына И.Н. Эффективное управление учебной деятельностью с помощью компьютерных информационных технологий / Голицына И.Н. // Educational Technology & Society. – 6(2). – 2003. – P. 77-83.
  8. Зайченко Н.Я. Організація кооперативної співпраці у процесі формування Наукової електронної бібліотеки / Зайченко Н.Я., Баркова О.В. // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність: Пробл. науки, освіти, практики: Зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17-18 травня 2005 р. – К., 2005. – Ч. 1. – С. 142-144.
  9. Ляшенко І.Ю. Автоматизація бібліотечних процесів з використанням інформаційних мережевих технологій: Автореф. дис... канд. техн. наук: 05.13.06 / Ляшенко І.Ю.; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 1998. – 17 с.
  10. Ershova T.V. Migrating from the Library of Today to the Library of Tomorrow: Re- or E-volution? / Ershova T.V., Hohlov Yu.E. // Libraries in the Information Society, IFLA Publications 102. – Munchen: Saur. – 2002. – P. 74-81.

Conception of development of educational portal of institution of higher education are analyzed in this topic. Criteria of quality assessment of educational portal and system of automated monitoring of website moderator's actions are worked out.

Key words: portal, site, internet, rubricat, monitoring.

Отримано: 1.10.2010

УДК 378.22.015.31:53

Г. М. Кузьменко

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

РОЛЬ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФІЗИКИ

У статті досліджується взаємозв'язок між творчою діяльністю студентів вищих навчальних закладів та формуванням їх пізнавальної мотивації у процесі вивчення фізики. Обґрунтовано, що творча діяльність сприяє самоактуалізації студентів у навчально-виховному процесі, що супроводжується формуванням їх мотиваційної сфери.

Ключові слова: пізнавальна мотивація, творча діяльність, креативний підхід, проблемно-пошукові завдання.

Осмилення життєвих цілей, визначення подальших перспектив виявляє здатність людини до самовизначення. Але звернення у майбутнє й планування життя – складний і тривалий процес. У період студентських років проблема пошуку подальших життєвих шляхів, постановка мети, що є адекватною до внутрішньої сутності молодої людини, тісно пов'язана з розвитком мотиваційної сфери, а, отже, є ключовою для соціалізації студента.

Недостатній рівень пізнавальної мотивації заважає багатьом людям виконати життєву місію, використовуючи всі свої здібності, тобто самореалізуватись. Відомий психолог А. Маслоу розділив всі потреби людини на п'ять груп і розмістив їх в такій послідовності: фізіологічні потреби, потреби безпеки, соціальні потреби, потреби поваги та, нарешті, потреби у самореалізації. До останніх він відносив потребу в пізнанні й стверджував, що творчі люди завжди прагнуть до самовираження, а байдужі й безініціативні задовольняють лише ті потреби, які знаходяться в основі піраміди [3].

Протягом останніх десятиліть факт зменшення кількості студентів, які навчаються з інтересом, стає очевидним для викладачів українських вищих навчальних закладів. Такий стан освіти в Україні зумовлений багатьма факторами, серед яких можна виділити різку зміну політичного устрою, що спричинила руйнування налагодженої системи

виховання дітей та молоді у відсутність створення нової, альтернативної, переорієнтацію морально-етичних пріоритетів суспільства, найчастіше не у кращий бік. Зрозуміло, що проблеми сучасного українського суспільства не є об'єктом дослідження методики викладання фізики у вищому закладі освіти, проте будь-який свідомий педагог, на нашу думку, відчуває прагнення зробити особистий внесок у розв'язання проблем вітчизняної освіти. Через те ми обрали метою наших досліджень таку актуальну зараз проблему, як формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів на заняттях з фізики. Враховуючи, що ця проблема є значною за обсягом, у межах статті ми розглянемо творчу діяльність студентів як один з найбільш ефективних засобів формування їх пізнавальної мотивації. Адже розвиток творчих здібностей студента якнайкраще узгоджується з актуальним сьогодні компетентнісним підходом, посилена увага до якого пояснюється бажанням українських освітян долучитись до процесів гармонізації європейської системи освіти.

Роль творчої діяльності в навчально-виховному процесі досліджувалась у працях Д.Б. Богоявленської, В.К. Демиденка, О.М. Матюшкіна, З.І. Слєпкань.

Серед мотивів навчальної діяльності студентів виділяють внутрішні та зовнішні. Зрозуміло, що саме внутрішня мотивація породжує феномен творчої діяльності. Тому